

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Державний Університет «Utena College» (м. Утена, Литва)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VII Міжнародної
науково-практичної конференції
26-27 жовтня 2023 року

Україна, Мукачево 26-27 жовтня 2023 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Козубовська Ірина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород);

Теличко Наталія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет (м. Мукачево).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. 452 с.

ISBN 978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія: Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В. В. – д.е.н., професор; Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., професор; Молнар Т. І. – д.пед.н., доцент; Горват М. В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Мукачівський державний університет, 2023

DR. ERDEI G. VÁLTOZÁSOK? ÚJ IRÁNYOK? VAGY MINDEN A RÉGI? – A DEBRECENI EGYETEM FELNŐTTKÉPZÉSE.....	14
DR. PÁLFI S. RESEARCH ON CHILDREN'S RIGHTS IN HUNGARIAN KINDERGARTENS	15
MATULČÍK J. KOMPARATÍVNY VÝSKUM A MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V EDUKÁCII DOSPELÝCH	16
SAKALOVÁ B. VÝCHOVA K ZDRAVIU A ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ NA PRIMÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA.....	18
SHEVCHENKO – LEDYAN C. CONTROL AND SUPERVISION OVER THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS.....	20
SHEVCHENKO – LEDYAN C. SPAIN: RESPECTING HUMAN RIGHTS	22
CHOVRIY S. TRAINING OF PEDAGOGICAL PERSONNEL FOR THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION	24
CHOVRIY S., HAVOR A. THE ESSENCE OF THE “EMOTIONAL INTELLIGENCE” CONCEPT IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH	26
DR. PALLAY K., DR. MOLNAR F. THE IMPACT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR ON THE STUDENT MOBILITY WITH STUDY PURPOSES FROM TRANSCARPATHTIA (UKRAINE)	28
HERTSOVSKA N., BIZHKO A. THE ROLE OF DISCOURSE COMPETENCE IN THE PROCESS OF LANGUAGE IMPROVEMENT	30
KHMYZOVA O. USING TED TALKS FOR IMPROVING LISTENING COMPREHENSION SKILLS	32
KRAVCHENKO T. THE CHALLENGES OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE DIGITAL AGE	33
ЩЕРБАН Т.Д., АНТОНІК Є.М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАЛЕЖНИХ ВІД СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	35
ЩЕРБАН Т.Д., ДАНКАНИЧ А.А. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У РАМКАХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»	37
ЩЕРБАН Т.Д., ДОЛИНАЙ Т.Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ АГРЕСИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПАЦІЄНТА З ЛІКАРЕМ.....	39
ЩЕРБАН Т.Д., САМОЙЛОВ О.С. СХИЛЬНІСТЬ ДО СЕЛФІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	41
ЩЕРБАН Т.Д., ХОМА П.П. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	43
АВШЕНЮК Н.М. ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	45

АЛМАШІЙ К.М., БЛИК О.В. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙМАННЯ СВІТУ ЧЕРЕЗ ЖИВОПИС У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	47	БЛИК О.В., ДУДЛА Т.В. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОБРАЗОТВОРЧИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	86
АЛМАШІЙ Е.В., ТЯГУР А.В. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЛЕПБУКІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРИЙОМУ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	49	БЛИК О.В., МАКСИМЕЦЬ В.В. ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИДАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	89
БАБИНЕЦЬ Д.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	51	БЛИК О.В., МАХЛИНЕЦЬ А.І. ВПЛИВ ЖИВОПИСНИХ ТВОРІВ НА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	91
БАРНА Х.В., ВЕЛИЧКАНИЧ М.В. ПЕРЕДУМОВИ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ	53	БЛИК О.В., ПАНЬКАНИНЕЦЬ Т.С. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОЇ КОГНІТИВНОЇ АКТИВНОСТІ ЧЕРЕЗ НЕТРАДИЦІЙНІ ПРИЙОМИ МАЛЮВАННЯ.....	93
БАРНА Х.В., КОСТЮК М.О. ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ІНКЛЮЗИВНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	55	БЛИК О.В., РОГАЧ Р.В. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	96
БАРНА Х.В., ЛУПАК В. ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	57	БЛИК О.В., СКИБА І.В. АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР	98
БАРНА Х.В., ОРЯБКО О.Ф. РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗШИРЕННІ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	59	БЛИК О.В., ТОМАШ І.І. ВИЯВЛЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ	100
БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	60	БЛИК О.В., ЧАЙКОВСЬКА К.Р. ДОСЛІДЖЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ АСПЕКТІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА УСПІШНІСТЬ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ З МУЗИКИ ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	103
БАСАРАБ В.В., КОРОЛЬ Н.В. ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	63	БЛИК О.В., ЧІРІ С.С. ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНІХ НАВИЧОК АНАЛІЗУ ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	105
БАСАРАБ В.В., КУЦИК О.Г. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬОГО КОНСТРУЮВАННЯ	66	БЛИК О.В., ЧІРІ С.С. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТВОРЧОГО СПРИЙНЯТТЯ НА ПРОЦЕСИ МИСТЕЦЬКОГО ВИРАЖЕННЯ ТА ТВОРЧОСТІ	107
БАРАНОВСЬКА О.В., КЛЕНОВСЬКА В.В., ЛАЛАК Н.В. ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПАРТНЕРСТВА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА СІМ'Ї	68	БЛИК О.В., ШТЕФАНЬО Ж.М. ВПЛИВ СУЧАСНОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	110
БЕДЕВЕЛЬСЬКА М.В. РОЛЬ СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	71	БОБАЛЬ Т.І., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ	112
БЕРЕЖНА С.І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТІСНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ.....	72	БОЙКО А.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. АНАЛІЗ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВІДНОШЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПРОБЛЕМ МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	114
БЕСПАЛЬКО В.В., КАРНАКОВА Г.О. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИКОНАВСЬКОМУ АСПЕКТІ... ..	75	БОКША Н.І., АНДРЕЙЧИК М.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ ТА У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	117
БЕСПАЛЬКО Л.А., БЛИК О.В. ЗОБРАЖУВАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	78	БОКША Н.І., ГРЕШКО В.В. ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНОСТЬ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	119
БЄЛІЧКО А.М., БЛЮК О.Г. ЗАГАЛЬНЕ НЕДОРОЗВИНЕННЯ МОВЛЕННЯ: ПОНЯТТЯ І ПРИЧИНИ	80	БОКША Н.І., ПИЛИПКО К.А. ГУРТКОВА РОБОТА ЯК ФОРМА ПОЗАУРОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	121
БІГУН Л.І., БЛИК О.В. ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ТА ВАГОМОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ У СТИМУЛЮВАННІ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	84		

ку дитини та її впливу на життєдіяльність сім'ї. Питання розвитку сучасних дітей розглядається як з точки зору психологічних особливостей налагодження соціальної взаємодії (Л. Виготський, С. Забрамна, О. Калмикова, С. Рубінштейн), так і з медичної точки зору (О. Захаров, Д. Ісаєв). Вплив сім'ї на розвиток дитини в умовах інклюзивного освітнього простору розкрито у роботах А. Душки, І. Левченко, Дж. Ролланда, М. Селігмана.

Увага дослідників також спрямована на аналіз окремих проблем сім'ї дитини в умовах інклюзивного освітнього простору (М. Болдіна, Д. Діа, С. Нелі-Барнес, В. Ткачова, Т. Хейман) та впливу саме інклюзивного освітнього простору на функціонування сімейної системи (А. Коваленко, Н. Рейхман, О. Ходаківська.). У системному підході дослідженням сімейних уявлень як одного з компонентів сімейного міфу займалися А. Варга, Е. Ейдемільер, Т. Мішина, В. Юстіцкіс; сімейного самоусвідомлення – як узгодженого образу сім'ї, займалися К. Адушкіна та І. Васягіна. У той же час майже відсутні дослідження, які б пояснювали структуру сімейних і соціальних уявлень про дітей, що навчаються в умовах інклюзивного освітнього простору.

Отже, дослідження соціально-психологічних особливостей сімейних уявлень про інклюзивний освітній простір вказує на важливу роль, яку сім'ї відіграють у формуванні та підтримці інклюзивної освіти. Результати аналізу показують, що багато сімей розуміють важливість створення відкритого, сприйнятливого та дружлюбного навчального середовища для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей.

Зокрема, виявлено, що сімейні уявлення про інклюзивний освітній простір засновані на розумінні різноманітності та прийнятті різних потреб та здібностей дітей. Сім'ї сприяють створенню позитивного ставлення до інклюзивної освіти в суспільстві та допомагають виробляти у дітей важливі цінності та навички, такі як емпатія, толерантність та розуміння.

Проте, дослідження також виявило деякі виклики і проблеми. Сім'ї можуть стикатися із стереотипами і недорозуміннями, що можуть виникати в контексті інклюзивної освіти. Тому важливо продовжувати сприяти освіті та підтримці сімей, а також розвивати програми для усвідомлення та підвищення обізнаності щодо інклюзивного навчання.

Загалом, інклюзивна освіта має важливий соціальний та психологічний вимір, який впливає на формування сімейних уявлень. Спільна робота сімей, педагогів та суспільства в цьому напрямку може сприяти покращенню доступу до якісної освіти для всіх дітей і сприяти їхньому розвитку та інтеграції в суспільство.

Список використаних джерел

1. Бутенко Н. В. Оцінка діяльності соціально спрямованих організацій сім'ями, які мають дітей з інвалідністю. *Науковий вісник Херсонського державного*

університету. Збірник наукових праць. Серія Психологічні науки. 2019. Випуск 2. С. 105-112.

2. Охорона здоров'я і права людини: ресурсний посібник. *Центр здоров'я та прав людини імені Франсуа-Ксав'є Баню та Фонд відкритого суспільства. 2015. 113 с.*

БАРНА Х.В.,

ЛУПАК В.

Мукачівський державний університет, Україна

ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сьогодні проблема виховання сучасних дітей вийшла за межі традиційного підходу. Очевидним є те, що для освіти дітей необхідно здійснювати підготовку фахівців дошкільної освіти, здатних до професійної діяльності в умовах якісно нового освітнього соціокультурного простору. Така ситуація вимагає освітньої стратегії, спрямованої на удосконалення фахової діяльності спеціалістів з урахуванням сучасних тенденцій світового освітнього простору та переваг національної системи освіти. Напрями змін фахової діяльності фахівців дошкільної освіти у новому соціокультурному контексті О. Таранченко [1] вбачає у «реорганізації компетентнісно зорієнтованої фахової підготовки педагогічних кадрів, підвищенні їх професіоналізму, обґрунтуванні критеріїв добору педагогічних працівників, що має забезпечити новий статус та фаховий рівень кадрів у сфері освіти, їх особисту відповідальність за знання і компетентності дітей; вдосконалення фахової підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів відповідно до нової освітньої парадигми; посилення взаємодії педагогів з усіма учасниками освітнього процесу». Для вирішення вищезазначених завдань, на думку науковця, необхідне «викорінення адміністративної педагогіки» з її ознаками наказового навчального-виховного процесу та авторитарного соціально-психологічного клімату в освітніх закладах»; запровадження особистісно зорієнтованого та компетентнісного навчання дітей, що реалізується у процесі застосування нових технологій викладання та психолого-педагогічного супроводу у освітньому процесі, зорієнтованих на індивідуалізацію та освітні потреби дітей; формування «гуманістично спрямованої педагогічної комунікації» з дітьми, родинами, колегами, представниками громади.

Світовий та вітчизняний теоретичний та практичний досвід реалізації сучасного освітнього процесу передбачає належну підготовку фахівців дошкільної освіти до професійної співпраці в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Витоки ідей професійної педагогічної співпраці висвітлено у наукових теоріях Ш. Амонашвілі, Ю. Бабанського, Л. Виготського, П. Гальперіна, В. Давидова, Д. Ельконіна, Л. Занкова, О. Леонтьєва, І. Лернера, А. Макаренка, М. Монтесорі, К. Роджерс, В. Сухомлинського, А. Титаренка І. Унта, Р. Штайнера та інших. У контексті їхніх досліджень визначальну роль відведено соціальній взаємодії (взаємодопомозі) учасників освітнього процесу з метою організації спільної педагогічної діяльності для успішного розв'язання проблем всебічного розвитку дитини. Потреба у взаємодопомозі призводить до народження стосунків співробітництва, яке передбачає взаємодію і вимагає координації зусиль учасників, а також упорядкування та певного комбінування цих зусиль. Основні ознаки спільної діяльності виділяють як розподіл єдиного процесу діяльності між її учасниками, зміна діяльності кожного з учасників. Науковці (Г. Андреева, Н. Богомолва, Л. Петровська) вважають, що на основі спілкування, формується спільність людей, які виконують спільну діяльність. Вони переконані, що обмін знаннями і діями, які допомагають організувати спільну діяльність, робить спілкування інтерактивним.

Реалізація спільної діяльності, за Л. Уманським, відбувається «за однією з трьох моделей: спільно-індивідуальною (коли кожен учасник здійснює свою частину спільної справи незалежно від інших), спільно-послідовною (коли спільне завдання послідовно виконує кожен учасник) та спільно-взаємопов'язаною (коли відбувається одночасна взаємодія кожного учасника з усіма іншими)». При цьому взаємодія є основою діяльності і «передбачає почергову та взаємну зміну соціально-психологічних станів, намірів та цінностей співпрацюючих» [2, с. 29]. Таким чином, «професійне співробітництво передбачає взаємодію представників однієї або різних професій, які виконують комплекс взаємопов'язаних, технологічно схожих або відмінних робіт. При цьому діяльність кожного учасника підпорядкована загальній меті та пов'язана з діяльністю інших учасників, що вносить суттєві зміни (специфіку) в перебіг його індивідуальної діяльності, а значить, переводить її на якісно інший рівень».

Отже, концепція особистісно зорієнтованого навчання в умовах інклюзивного освітнього середовища передбачає організацію навчальної діяльності фахівцями дошкільної освіти шляхом моделювання, планування, практичного навчання з метою стимулювання розвитку самостійності та підвищенню навчальної успішності у всьому розмаїтті дітей.

Список використаних джерел

1. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навчально-методичний посібник. Київ: «АТОПОЛ». 2010. 96 с.
2. Ушинський К.Д. Твори в шести томах. Київ: Радянська школа, 1955. Т.1. С. 44- 46.

РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗШИРЕННІ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Поява нових видів діяльності, ускладнення спілкування з дорослими та однолітками, розширення кола життєвих зв'язків і відносин, до яких включена дитина, призводить до інтенсивного розвитку, по-перше, усіх аспектів розвитку мовлення (словника, звукової культури, граматичної будови), по-друге, його форм (контекстного та пояснювального) і функцій (узагальнювальної, комунікативної, планувальної, регулювальної, знакової). У дошкільника складаються тонкі та диференційовані звукові образи слів; спостерігаються значні кількісні та якісні зміни в розвитку його словника. Щодо мовлення дитини, то в ньому стає не лише більше слів, але й відбувається розвиток їх значень.

Кінцевим результатом навчання рідної мови в ЗДО є формування культури мовлення та спілкування дітей. Одним із провідних засобів формування культури мовлення дошкільників є збагачення, активізація й уточнення лексичного запасу рідної мови.

Оволодіння значенням слова є складним завданням для дитини, яка має обмежені знання й недостатньо розвинені вміння узагальнювати. Завоюючи будь-яке слово, дитина не завжди розуміє його справжнього значення та тлумачить його по-своєму, відповідно до власного обмеженого досвіду.

Особливості становлення й розвитку словника дітей упродовж дошкільного дитинства вивчали науковці: В. Коник, Н. Кирста, Н. Кудикіна, Н. Луцан, Ю. Ляховська, І. Непомняща, Ю. Руденко, Н. Савельєва.

Різні аспекти словникової роботи порушено в дослідженнях лінгводидактів (А.Богоуш, Є. Тихеевої, Л. Федоренко). Проблеми збагачення словника дітей присвячено роботи вчених В.Гербової, Ю.Ляховської, О. Струніної, О.Ушакової. Натомість результати педагогічних спостережень засвідчили, що театральна-ігрова діяльність не знайшла належного місця в практиці дошкільної освіти, зокрема й у збагаченні словника старших дошкільників.

Водночас науковці наполягають на необхідності забезпечення активної мовленнєвої практики засобами різних видів дитячої творчості. Серед них – гра-драматизація як різновид театралізованої гри (О.Аматьєва, Н. Володага, Н.Карпинська) та художньо-продуктивна діяльні (Л.Компанцева, С.Ласунова, Т.Постоян). У численних працях (А.Анішук, А.Богоуш, Л.Ворошні-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>